

CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN.

NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 5.

ŠTEV. 12.

DECEMBER 1930.

LETO XI.

Naša domovina.

Državni prazniki imajo svoj pomen, ki ni samo materijelnega značaja, ampak mnogo bolj notranje-duševnega. Počivanje, praznovanje, je izraz pri vseh narodih isti in enak, spoštovanja do kake dobrine. Nedeljsko počivanje je izraz spoštovanja do Stvarnika, počitek, ki si ga naložite pri kakem obisku, je izraz spoštovanja do Vašega gosta. Nasprotno bi bila žalitev. Državni praznik je viden izraz spoštovanja do domovine.

V tej luči bi morali mi gledati na državne praznike, ki kličejo v naš spomin velike dogodke iz naše domače zgodovine ali nas spominjajo naših dolžnosti do onih, kojim je poverjena vrhovna oblast nad domovino.

Domovina. Vsem izmed nas mil in domač izraz, osobito onim, ki so živeli v tujini dolga leta in so občutili v svojem srcu hrepenenje po domovini, po vsem, kar vsebuje in hrani v svojih mejah.

Domovina. Nepremagljiva sila v našem srcu, ki je zkljala največja junaštva in največje žrtve.

Domovina. Izraz za nekaj živega, kar v nas dela in ustvarja, za kar pa si še nismo našli prave vsebine. Mi domovine v velikem pomenu besede še nismo poznali. Mi domovine še nismo nikdar ljubili. Mi domovine še nismo imeli. Naša zgodovina, ki ni hotela, da bi se bili razvili v samobiten velik suveren

narod, nam te ljubezni ni nikdar dovolila. To, kar so drugi, srečnejši narodi imenovali svojo domovino, nas je do sedaj zaničevalo in zapostavljalo. Višek domovinske ljubezni, do katere smo se povzpeli, je objemal samo oni košček zemlje, kamor je segala beseda naše matere, za mejo pa so živeli že drugi, ki nas niso spoštovali. Ta domovinska ljubezen, navezana na slovenski jezik, na slovensko besedo, na slovensko zgodovino, je bila imetje, katerega smo prinesli seboj v novo narodno državo, katero imenujemo Jugoslavijo, o kateri so že naši očetje instinktivno čutili, davno prej nego se je sploh mislilo o možnosti njene ustanovitve, da je naša prava, velika domovina, patria — Vaterland — očetnjava.

Ker nam je zgodovina tako slabo služila v prošlosti, zato moramo smatrati za svojo nalogo, za eno izmed največjih in poglobitvinih nalog, ki jih imamo, da jih vršimo v našem prosvetnem delovanju, da predstavimo našemu ljudstvu jugoslovansko domovino, mu povemo, da je to domovina, zakaj je domovina in kako ji moremo v našem vsakdanjem življenju služiti.

Polje našega študija je brezmejno.

Mi, recimo, tako malo poznamo naravne lepote, vsled katerih slovi naša domovina, mi zelo površno poznamo nje-

na naravna bogastva, katere zakriva jugoslovanska zemlja, katere bo treba enkrat dvigniti in iz njih in z njimi ustvariti narodno blagostanje. Kako površno so nam poznani svetovni dogodki, ki so jo v teku stoletij v vrvenju velikih političnih dogodkov, krvoprelitja in socialnih prevratov, izoblikovali v čno lepo enoto, katero imenujemo kraljevino Jugoslavijo.

Kako tuj nam je značaj ljudstva, ki živi v njenih mejah, tako pester, tako raznolik, katerega pa veže slovanska kri, slovanska srčna dobrotà in pa krščanske tradicije.

Mi komaj malo, zelo malo vemo o kulturnih bogastvih naše domovine, ki jih je nakopičilo neutrudljivo duševno delo naših prednikov in ki naj nas uvrščajo med kulturne narode sveta z isto pravico kot zapadne države ali države novega sveta.

Samo mimogrede smo polagali važnost na gospodarske možnosti, ki jih imamo, in ki nam odmerijo svojo, nam lastno gospodarsko vlogo v svetovnem gospodarskem življenju človeštva. Naša domovina je samo en del, sicer samo majhen del tega svetovnega sestava, toda njej pripada samolasten delokrog, katerega nihče drugi mesto nje ne more vršiti.

Ali smo sploh kedaj premišljevali o tem, kaj je kraljevina Jugoslavija v očeh božje Previdnosti, kakšne namene je Bog zasledoval, ko je dopustil njeno rast, njen razvoj, njen procvit in njeno končno ureditev. Kakšno vlogo, kakšen poklic pa naj vrši naša domovina med narodi, na mestu, kamor jo je postavila volja božja, to je vprašanje, ki nas ni dosti zanimalo.

In vendar bo treba, če hočemo našemu ljudstvu nuditi celotno prosveto, materijelno in duševno, nadnaravno in naravno, ne samo globoko razmotrivati o tem vprašanju ampak na podlagi znanja, ki si ga bomo pridobili, utrditi ljubezen do domovine in delo za domovino med svoje vsakdanje krščanske dolžnosti. Mi bomo enkrat morali dati odgovor na to, kako smo se, vsak poedinec, trudili, da vestno pomagamo Jugoslaviji

vršiti njeno nadnaravno poslanstvo med narodi sveta. Jugoslavija smo mi, mi vsi skupaj.

To so naloge, ki nas čakajo v našem prosvetnem delu, katerim se ne bo smel nobeden odtegniti. Zakaj?

Zakaj? Človek se včasih ob bolj mirnih urah vpraša, če je še prav za prav kristjan. Mi smo se vsi brez razlike navadili videti v krščanstvu, v veri, eno dolžnost poleg neštevilno drugih. Krščanstvo, vera, tako si domnevamo, je nekaj, kar lahko prakticiramo ločeno od vseh drugih življenjskih nalog. Po eno uro na dan, po en dan na teden, kadar potreba nanese, kadar imamo čas in nas ne motijo drugi posli. Vidite, to je napačno, popolnoma napačno. Krščanstvo, vera, to je nekaj, kar živi z nami, kar mora prešinjati vsako delo, ki ga opravljamo. Krščanstvo, vera, je kot kapljica krvi, ki kane v vodo in celo vodo spremeni, je kot barvasta očala na očeh, ki spremenijo barvo vseh stvari, ki jih naše oči gledajo.

Ljubezen do domovine, dolžnosti do domovine, torej niso za nas kristjane, za nas verne ljudi, ki hočemo biti verni, kake ločene dolžnosti, o katerih bi mi imeli popolno svobodo odločevati, če jih sprejmemo ali ne. Te svobode nimamo. Zakaj ne.

Družina, pleme, narod, država, to niso iznajdbe človeškega razuma, kot so mostovi in palače. To so oblike, razne oblike človeškega sožitja, katere je Bog naročil človeškemu rodu, ki so mu bile vsajene v dušo slehernega od našega Stvarnika. Mi pravimo, da izhajajo iz božjega in naravnega prava.

Bog pa jih ni dal kar tako tjavendan brez cilja in brez smotra. Vse, kar je od njega, služi enemu gotovemu smotru. Ta smoter nam je poznan, ker sicer bi mi ne bili kristjani. Te razne oblike je torej Bog določil kot sredstva za nas, da lažje izvršujemo svoje življenjske dolžnosti, ki so zapisane v deseterih njegovih zapovedih.

Domovina je en tak pripomoček, kot sta družina in država. Zato domovina sama na sebi ne more nikdar biti cilj

človeškega hotenja in dela, ampak uvrščena med nadnaravne pripomočke za čim večjo in bolj vdano ljubezen do Boga, zadobiva nadnaravni značaj.

Če bomo tako gledali na pojmo domovine, potem bomo razumeli v vsej svoji teži in sladkosti pomen, ki ga mora imeti domovina, delo za domovino, trpljenje za domovino, žrtve za domovino, ljubezen do domovine v vsakdanjem življenju najbolj preprostega izmed nas.

Zato smo rekli, da se v prosvetnem delu, ki ima kot bistveno nalogo, da nam razbistri in razjasni namen in pomen vseh zemeljskih dobrin, nobeden ne bo smel odtegniti nalogam, ki imajo za cilj nam razjasniti pojmo o domovini, da jo bomo mogli z razumom, ne samo s srcem, uvrstiti med dolžnosti krščanskega življenja.

Kako daleč pa sega ta ljubezen do domovine?

Odgovor na vprašanje bo sedaj zelo lahak. Domovina je velika dobrina, od Boga dana, kot sredstvo za razvoj božjega življenja. Domovina nas je rodila, domovina nas je vzgojila, domovina nas je izobrazila, domovina nas hrani, domovina nas štiti pri našem delu in pridobivanju. Zato jo bomo ljubili z izredno ljubeznijo in z izrednimi žrtvami. Toda ta ljubezen ne bo nikdar tako izključna, da bi dopustila, da se božji zakon zanemarja ali krši pod izgovorom, da ljubezen do domovine tudi taka dejanja dovoljuje. Pri Boga žaljivih dejanjih neha tudi ljubezen do matere. Pa to je za nas jasno, samo če gledamo na vprašanje z nadnaravnega stališča.

Sedaj že rajni francoski minister Viviani (umrl je l. 1926. v blaznici) je leta 1902. zavpil v francoskem državnem zboru: »Jaz bom pogasil celo zvezde na nebu, če se mi dokaže, da oznanjajo božjo čast.« V tistih časih so bili francoski katoličani postavljeni pred zelo težavno izbiro: francoska vlada jih je preganjala, zapirala jim je cerkve, šole, izganjala redovnike in imela namen iztrebiti iz javnega življenja vse, kar bi spominjalo na katoliško vero. Toda francoski katoličani, ki so bili srečnejši od nas, ki so se v teku dolge zgodovine na-

učili ljubiti svojo domovino kot tako, brez ozira na to, kdo ima posvetno oblast v njenih mejah, so znali ločiti: Družina je sveta tudi takrat, če sta oče in mati velika grešnika in ne vršita svojih dolžnosti. To tudi mi že razumemo. Toda tudi domovina je in ostane sveta in božja, četudi bi se pripetilo, da bi oni, ki jo vladajo, ne bili dobri. Zato je značilno, kako je takratni pariški nadškof Richard v pastirskem pismu, naslovljenem na svoje vernike, zapisal lepe besede: »Slabe vlade bodo šle pot življenja, zamenjale jih bodo druge, morda boljše, morda slabše, toda domovina ostane in ljubezni do nje nam ne more izrgati iz srca nobeno preganjanje.« Zvezde še svetijo na nebu, kot so leta 1902., prišli so drugi časi, vlade so prihajale in odhajale v taktu političnega življenja, domovina pa je ostala in v katoličanih nestrohljiva ljubezen do nje.

Genljivo je bilo videti, kako so se l. 1914., ko je takrat domovina klicala svoje sinove, vračali v trumah iz vseh krajev sveta menihi in misijonarji, katere je izgnal iz dežele minister, ki je hotel ugašati sveče na nebu. Tudi sedanjí minister Briand je bil takrat med gasilci. Časi so se spremenili in katoličani so imeli zadoščenje, da so iz istih Briandovih ust slišali najlepši slavospjev na njihovo nesebično ljubezen do domovine.

Te ljubezni se bomo učili v naših prosvetnih domih: Ta cilj bodo zasledovala vsa predavanja o predmetih, ki smo jih spočetka našli. Ta ljubezen, nesebična in neodvisna od trenutnega razpoloženja ali od trenutnega stanja, neodvisna od političnega toka, velika in široka, kot je naše srce, bo najtrdnjša podlaga za našo narodno solidnost. Vsa druga sredstva bodo prej odpovedala, nego ta ljubezen, katero smo znali uvrstiti med svoje krščanske dolžnosti, kamor spada, in ji dati naraven značaj, ki je bistveno njen.

V tej misli boste preživeli sedanjí državni praznik in boste preživeli prihodnje. V tej misli si boste dnevno oživljali ljubezen do naše jugoslovanske domovine, kot kristjani in sotrudniki, kot apostoli v izvrševanju božjega poklica,

ki ga nedvomno mora vršiti Jugoslavija v družini narodov.

V tej misli boste molili tudi za našega vladarja in za njegove sodelavce, da bi vedno usmerjali svoje delovanje v naše dobro, v dobro nas vseh, in po intencijah božje Previdnosti.

Spored slavnostne akademije na državni praznik.

1. Bože pravde. Petje.
2. Slavnostni govor.
3. Sestre slovenske smo. Petje, narodna.
4. Zedinjenje. Deklamacija.
5. Bog je ustvaril zemljo. Petje, narodna.

6. Trikrat ena bodi ena. Deklamacija.

7. Ena ptička priletela. Petje, narodna.

8. Otroek svobode. Recitacija.

9. Rožici. Petje.

10. Domovini. Deklamacija.

11. Je dro lušno polet. Petje, koroška narodna.

12. Domovina moja mati. Deklamacija.

13. Lastovki v slovo. Petje.

14. Domovini. Deklamacija.

15. Naprej. Petje.

16. Zedinjenje. Dvogovor.

17. Lepa naša domovina. Petje.

Silvestrov večer.

Troje bi bilo dobro poudariti pri praznovanju Silvestrovega večera: da je sveti večer, kakor vemo iz lepe slovenske ljudske šege, da je zimski večer in da je večer, v katerem umre staro in se rodi novo leto. Snov, ki jo prinašamo, poudarja ta trojni značaj, oziroma ga nakaže, ker nudi le nekaj najpotrebnejšega. Drugo je prepuščeno voditeljem.

Spored se da sestaviti približno tako, kot je naša snov urejena: Božične pesmi, deklamirane in pete (Premrlrove božične, Božične skrivnosti, Božične pesmi), Zimska pesem (ob dvanajstih dramska slika) ali slovo starega leta, pozdrav Novemu letu. Pozdravni govor. Tega pač sestavi vsakdo sam. Obsegati

bi moral pogled nazaj in upanje za naprej. Našo slovensko bol: Primorje, Koroško, Westfalsko, trboveljsko lakoto in slovensko revščino sploh, se spomniti vseh bratov in vseh ljudi sveta ter končati v želji, da bi nam kdaj zasvetil popolen mir, svetel in vseobjemajoč, kot ga more dati le nebo.

Kolednice lahko recitirajo trije koledniki, da je stvar živahnejša.

Novcletnih pesmi uglasbenih nimamo, razen tistih dveh v »Ceciliji«. V poštev bi prišle razne narodne in umetne zdravice (Adamičeva) in kupleti (Silvestrovi, Bučarjevi, Grumovi), za katere se note dobe v knjigarnah.

Vital Vodušek:

Sveti večer.

Kdaj je sveti večer?

Če se zmračí
in ptiček v luninem svitu poje,
če osliček rad našel jasli bi svoje,
pa je hlevček samotni, kot da ga ni.
Če vsi travniki in vse bele póti
in smreke v temnem gozdu že spe;

eno pa ptičkova pesem premoti,
da svetle lučke na njej zazre.

Če takrat angelčki drobne svečke pri-
žgo si,
in z Marijo gredo, ki nam Jezuščka nosi:
veš, potem je sveti večer.

Zimski večer na tujem.

Piha, piha mrzel veter
čez sneženo plan;
lahno, skrivoma na zemljo
pada mrak teman.

In zagrinja v temno krilo
gričev beli pas,
in zagrinja mi v daljavi
v temo rojstno vas.

Moje želje in spomini
pa domov hite
tudi v noči k dragim svojim
cest ne izgube...

Svjatoslav:

Kolednica med zatiranimi.

Dober večer vam Bog daj, gospodar!
Prišli smo trije iz tujih svetov.
Videli zvezdo smo v rogljev dvanajst,
v vsakem žarel je svit silnih kresov,
da v križu ognjenem nebo je zardelo.

ker dnevi dremotni v deželo gredo
in samo Gospod jih bo znal razjasniti.
Nam romarjem trem so koraki pijani,
ke moramo težko grozo znaniti.

Oj, kaj vam povemo gorja, gospodar!
Kadar posejete žito v močvarah,
molite k Očetu in Sinu in Duhu,
da bo razgibal rast mladcem in kruhu.

Dober večer vam Bog daj, gospodar!
Ne vнемaj se v našo popotnico, sinko,
pojdi in roke razpni pod nebo,
da vsem nam in tebi odpuščeno bo.
Pojdi, pozabi na to žalostinko.

Ks. Meško:

Ob zadnjem listu stenskega koledarja.

En sam še list na steni tam visi,
kot zadnji list drevesa, ki umira,
visi in v slutnji smrti ves drhti.

Zamišljen se pogled mi vanj ozira.
In mislim dni, ki so bili, odšli —
spominom leto se prešlo odpira.

Sveta sovraštvo, zloba in zavist,
trpljenje, ki je kdaj srce morilo,

in kar polnilo ga je v tiho srečo:
Vse padlo v večnost kot z drevesa
list.

Še zadnji list... A kaj bo pač
prišlo?
Zveni vprašanje v dušo mi mislečo.

Kar pride, pridi! Samo da nosilo
srce bi modro srečo vso in zlo —
ne se prevzelo v njih in ne zdvojilo.

Slovo starega leta.

Staro leto se poslavlja:
Zdaj za vselej grem od vas,
vse na zemlji se obnavlja
času se umika čas.

Puščam svoje vam spomine —
kar pač svet človeku da.
čine moje zgodovine
pa le božji duh pozna.

Večni Bog pa ne zapiše,
vse, kar seje duh, srce,
človek lastno sodbo piše —
slaba dela ga skrbe.

Ti očitaš, prošlo leto,
rahlo dramiš mojo vest,
ur neplodnih je nešteto,
ker sem Bogu bil nezvest.

>Leta vsa tožila bodo
pri sodniku te nekoč:
Čas je tratil — v svojo škodo.
Dan minul je, zdaj je noč.

Ostre ve ste, leta priče,
srce zove vas nazaj,
a zaman mi duša kliče,
Tožen sem in vem zakaj.

Leto staro pa mi dalo
tak sočutno je roko:
>Ker srce se je kesalo,
naj pozabljeno vse bo.<

Iz >Vrta<, 1913.

Pozdrav novemu letu

Pozdravljamo te vsi veseli,
pozdravljamo te leto novo,
trenutki noii so dospeli,
Bogu naj zanje hvala bo.

na zemlji nimamo obstanka,
in smrt je dan za dnem na znanka.
Veselje, žalost nam poteka,
in čas beži naprej, kot reka
a večno čuva nas oko.

Pozdravljeno, ti leto novo!
Življenje pač je negotovo,

Iz >Vrta< 1913.

Radoslav Silvester:

Vesela novoletnica.

Zopet novo leto
trka nam na vrata,
z njim naj vam, predragi
dojde doba zlata.

Vam gospe predrage,
brhke gospodične
naj klobuk ne kazi
vam glavice lične.

Da bi ne zadela
toča vas in moča,
da bi mir imela
vsaka vaša koča.

Vdovci, vdove vdate
voljno se v usodo,
nikdar ne hodite
bližnjemu kaj v škodo.

Voščim mnogo žita
in sena na cente,
sadja in sočivja,
žgancev in polente.

Nočno razgrajanje,
divje tuje plese,
burja naj tja v gozde
indijske odnese.

Jerhaste naj hlače,
spet dobe veljavo,
in domače vino,
ki je najbolj pravo.

Da bi ne kovali
iz komarjev slonov
nikdar in nikoli
polnili bržonov.

Kmetiškim dekletom
starih šeg in krasov,
da bi ne hodila
modno, brez predpasov.

Naša vas dobi naj
že železno cesto,
naj obda jo slava
naj postane mesto.

Vsem pa naj zasije
mile sreče zarja
kar nas za slovenski
dom je in za kralja.

Sreča.

Novoletni prizor.

Osebe:

Staro leto: stara, siva predica.
 Novo leto: mlada, vesela predica.
 Janez in Mička: zaročenca.
 Sreča: mlada, lepa, bela deklica.
 Kraj: Prijetna soba.
 Godi se na Silvestrovo ob 12. uri.

Staro leto (hodi samo po sobi): Ne bom več predla. Roke se mi že tresejo. Preveč je, preveč. Vedno in vedno samo presti naprej in naprej. In povrh tega mi še ljudje grenijo delo z zlobnimi besedami. Enemu napredem preveč, drugemu ni nikdar zadosti. Ti ljubi Bog. Kadar človek to posluša, mu zastaja sapa. Vsakdo ima svoj križ in svojo nadlogo in toži. A ne zastonj. Kolo se mirno vrti naprej, naj ta kolne in naj oni joka ali se smeje. Naj bo ta čemerin in drugi razigran. Kakor se kolo vrti, tako se jim godi. Pri kolovratu sem sedela vse leto. Vse dolgo leto, dan na dan. Kar sem dobrega spredla, bodo ljudje itak pozabili, ker iščejo v vsem vedno samo slabo. Če bi našla le enega, ki bi mi bil hvaležen, samo eno zadovoljno dušo — kako rade bi se potem oddahnile roke staremu letu, ki zdaj odcveta.

(Pogleda skozi okno.)

Le kje ostaja mala. To srčkano dekletce.

(Ura bije 12, hkrati potrka na vrata.)

Dvanajst že bije. Trka, čuj! Prihaja. Le brž noter. Kolovrat je že pripravljen. Pogledaj, kako te bo kaj veselilo presti.

(Novo leto vstopi.)

Novo leto (gre k starki in ji stisne roko): Bog z vami, mati. Pravi čas sem prišla k vam. Kako je kaj? Vse dobro? Samo kožušček bom slekla, da se pripravim presti, zakaj tako gre težko. Treba je po bliskovo pregibati roke. Vrr, vrr, vrr, vrr — tako rada poslušam to brnenje. Tekla sem, da ne bi zamudila. Ze od daleč sem videla luč pri vas.

(Odloži kožuh in čepico.)

Tu stoji kolovrat! Ej, kako bom predla. Vrr, vrr, vrr, vrr — to bo veselje. Brž bo tekel čas. Zapela bom zraven — že zdaj se veselim. Ljudje se bodo čudili, ko bom tu notri pela in se smejala. Saj ni tako hudo na zemlji. Nisem si mislila, da je tako srčkano.

(Sede h kolovratu in hoče začeti presti.)

Staro leto: Ti divjak ti! Saj noriš kot fant! Saj si mi komaj pogledala v obraz. Samo razgrajaš tu okrog po sobi. Le čakaj, te bodo že minule mube!

Novo leto (vstane in poboža starko po licu, potem prestrašeno): O Bog, tako vela, tako stara — polno gub. Povejte, mati: kaj prihaja to od preje? Saj to ni mogoče, treba se je ogibati skrbi in jaz sem vedno brezskrbna, vedno vesela.

Staro leto: Le čakaj, deklica, da spoznaš ljudi. Prišepala bo črna skrb. Ko bo enkrat v hiši, ti ne bo nič pomagalo vse odmigavanje in odganjanje. Hudo ljudi si izmišljajo skrbi, še v večji meri kot da bi bile šale. Vsakdo si hoče od drugega kaj izposoditi in vendar vsi kriče, da nima nihče nič.

Novo leto (resno): Ali je res tako hudo?

Staro leto: O, še mnogo hujše!

Novo leto: Kako neki, mati. Hitro mi povejte.

Staro leto: Veš, otrok, to človeško tannanje mi bije včasih na uho kot pasji lajež.

(Zalostno kima z glavo.)

Če bi dobila le enega, ki bi mi bil hvaležen, le enega z zadovoljno dušo — kako rade bi potem mirovale roke starega leta, ki je že odcvetelo.

(Zakrije obraz s predpasnikom in ihti.)

Novo leto (se zanesljivo smehlja): Tega pa ne verjamem. Kdo bo pa že, ki bo docela zadovoljen s svojo usodo. Moj Bog, kako je vendar lepo to zemelj-

sko življenje. Seveda. Sreča ne pada nikomur v naročje, vsakdo si jo mora priboriti. Srečo se da prositi. A to gre prav tako lahko, če poješ, kot če godrnjaš in mračno gledaš.

Staro leto (vzdihne): Kar glej!

Novo leto: Ali slišite, da nekdo zunaj govori? Zakaj trka.

Staro leto (jo potegne za roko za zaveso, ki zastira vdolbino v zidu). Brž za zaveso. Naj gresta noter. Poslušale ju bova. In kar boš čula, bo spremeniло tvoje misli.

Obe. (Izgineta za zaveso. V sobo stopita Micka in Janez. Držita se za roke.)

Micka (ko vstopata): Ah, kako lepo. Kar poglej, tako domače. Povej, Janez, ali ti je že kje bolj ugajalo? Kako je vse čisto in čedno. In kako okusno. Tu bova ostala in kadar si spleteva gnezdece, bo moralo biti prav tako. Kajne, Janez? Potem naj bo zunaj vihar ali kar hoče, saj pri nama bo tako prijetno.

Janez: Tako si vesela! Kadar me obiščejo mračne skrbi, potem si priključem v srce tvojo podobo in v hipu se vse zjasni kot samo solnce. Kadar se tako srebrno smeješ prav iz dna srca kot zdaj, zveni tvoj smeh kot zvok zvonov. (Se objameta.)

Novo leto (ki je razmaknilo malo zastor, šepeta staremu): Poglejte, mati, pogledajte! Oba sta zadovoljna. Ali nisem imela prav?

Staro leto (prav tako lahko, z modrim, nevednim izrazom): Ne še, dete, ne še! Ko bosta česa prosila od tebe, boš pa videla le njune klavrne obraze. (Spusti zastor.)

Micka: Poglej kolovrat, Janez! Poskusila bom malo, če še znam. Saj sem se učila. (Sede za kolovrat in prede.)

Janez: Pusti, Micka, pusti!

Micka: Saj ga ne bom pokvarila, saj ni nikogar, da bi mi branil.

Janez: Micka, jaz!

Micka: Ti? No to bi pa rada čula. Ti si glava, in kar rečeš, to drži. (Se dela, kot da drži šolo.) Kaj mi ne privoščiš nobenega veselja? (Mu grozi za šalo s prstom.) A čakaj, ko bom tvoja žena, potem boš videl! (Janez se za-

smeje; ona hoče vstati, pogleda še enkrat na tla in se hitro skloni.) Sem pojdi, Janez!

Janez: Kaj pa je?

Micka: Kaj sem našla! Peresce, z mehko dlako. V Silvestrovi noči pomeni to srečo. — Novo leto nama je to darilo.

Janez (prezirljivo): Peresce? Pojdi, pojdi s šalami. To da pomeni srečo? Ta mala neumna stvar? Naveličala bi se čakati, če bi najina sreča visela na tem perescu.

Micka (mu dene roko okoli vratu in mu govori zaupno, poltiho na uho): Kadar si ptički pletejo gnezda, letajo vsepovsod in iščejo mehkih, sivih peresc. Ko najde prvega, si misli: začetek je bil dober, le iščimo naprej. In ko pride pomlad v gosti, je gnezdece mehko.

Janez: Saj to je kakor lepa pesem! Ali je tudi ležala tam, kjer si našla peresce? Ali je to tudi prineslo novo leto? Povej še enkrat.

Micka: Ta je pa ležala tu notri v srcu in je zdaj planila ven, ker se je Janezu zdelo peresce premajhno in se mi je smejal.

Janez: Ti zvesto dekle! Saj ne bom več. Tvoja vera mi daje veselje in moč. (Se objameta.)

Staro in Novo leto (stopita izza zaves): Bog z vama obema v ljubezni in zvestobi.

Micka: Pozdravljeni. Janez, povej, kdo sta te dve?

Staro leto: Jaz sem staro leto.

Novo leto: In jaz novo.

Micka: Kaj naj rečeva, Janez? (Novemu in staremu letu): Nikdar ne bi stopila sem, da naju ni gnalo hrepenenje, da vidiva ta tihi dom.

Novo leto: In tihi dom se vama zdi okras življenja, če v njem prebiva ljubezen?

Janez: Seveda.

Micka: Kajpada.

Novo leto (staremu): Glejte, mati, kaj sem vam rekla. Ta dva sta srečen, zadovoljen par, ki ni nič tožil zaradi skrbi.

(Janezu in Micki):

Nimata nobene želje za novo leto?

Janez: O, da!

Micka (mu da roko na ramo): Tiho,

Janez! (Novemu letu): Pri kolovratu sem našla peresce, mehko in nežno.

To je dobro znamenje za najino pot. Ali ga smem obdržati, da bo moje?

Novo leto (pogleda zmagoslavno Staro leto, ki od začudenja sklepa roke. Med tem potrkra. Sreča, bela, tiha deklica z nasmehom vstopi.)

Novo leto (veselo): Sreča, prijateljica, oh kakšno radost mi nepričakovano vzbuja tvoj svetli obraz!

Sreča: Saj si me klicala.

Novo leto: Jaz tebe?

Sreča: Predla si in si takoj napredla srečo.

Novo leto (začudeno): Saj nisem predla.

Sreča: Iz ljubezni in sreče se je spredla zlata nit visoko do sinjih zvezda in zdaj razsipa svojo luč v blestečih slapovih do skrajnih dalj sveta. Zato sem prihitela sem, da bi nasula blagoslova prvi dan v letu. Kako rada sem storila. S teboj sem zdaj sklenila sveto zvezo, ki bo trdno, močno jedro mlademu letu.

Novo leto: A kdo je predel?

Micka (stopi boječe naprej): Jaz.

Sreča (dvigne roko blagoslavlja je nad mladi par): O sveta ljubezen, ki si nevede izbrana, da predeš srečo v nedolžnosti. Zdaj pojdiva. Vsa sreča, najlepša, ki jo moreta najti na svetu, naj vama vzcvete iz ljubezni, zvestobe in vere v novem letu za vse življenje. Pozdravljena oba, pozdravljeni vi vsi.

Zastor.

Zbornik socialnega dela.

>Jubilejni zbornik katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ob petin-sedemdesetletnici. 1930. Ljubljana. Uredil Alojzij Stroj. Tiskala Jugoslovanska tiskarna.< —

Tako se čitatelju v elegantni vnanjosti predstavlja čisto posebna knjiga, ki obsega 100 strani ter res zasluži, da jo vsaj prelistaš, ako ti je prišla do rok. A bodoči zgodovinar našega vzgojstva se bo moral ob njej kaj dalje pomuditi. Kajti vse tisto, kar jemljejo v misel izpeljanke glagola >vzgajati<: vzgoja, vzgojitelj, vzgojstvo... nikar ni nemara samo zadeva šole ali pa celo le šolska ropotija. Pedagoška ideja je namreč svojevrsten vidik, s katerega se da motriti vse človeško življenje, zlasti pa — gospodarstvo. Saj je stržen tej ideji le težnja po — novem, k boljšemu in višjemu usmerjenem življenju! Adolf Kolping, veleplemeniti započelnik katoliškim društvom rokodelskih pomočnikov, je to, ni dvoma, do dna doumel. Kako bi sicer v ta društva upeljal pomenljivi pozdrav: >Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!<

Vsebina temu zborniku je življensko pestra in zato tudi vsestransko zani-

miva. Treba n. pr. samo omeniti tako informativni prispevek >Pregled strokovne obrtne izobrazbe v Jugoslaviji<, ki ga prinaša prof. dr. V. Rožič. A palmo zasluži po mojem tistih 33 osrednjih strani v knjigi, na katerih se prikazuje — >Delo v društvu<. Koliko v istini živega življenja utriplje po straneh tega članka, bi utegnile nekoliko izdati besede: >Izmed blizu 3000 pomočnikov, ki so se udeleževali izobraževalnega dela v društvu, navaja Jubilejni zbornik še življenjepisne podatke le nekaterih, izmed živečih le onih članov, ki so vedno požrtvovalni pospeševalji društvenega delovanja. Dosegli so kot mojstri in voditelji obrtnih podjetij prav odlično mesto v človeški družbi. Pa tudi izmed velikega števila onih, ki izvršujejo svoj poklic kot delovodje, kot rokodelski pomočniki ali kot industrijski delavci, bi lahko navedli dolgo vrsto izbornih mož, ki s poncsom priznavajo, da so dobili v društvu vse pogoje srečnega in zadovoljnega življenja. Zato naj Jubilejni zbornik na tem mestu prav na kratko označi, kako se Kolpingova društva sploh in kako se je posebno naše dru-

štvo trudilo za vsestransko srečo in blagostanje vseh svojih članov.« (Str. 59.)

Na kratko! Jubilejni zbornik katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ob njegovi 75 letnici ni le vnanje ličen,

temveč hkrati i vsebinsko prav vzpodbuden dokument o 75 letih (1855—1930) naše — gospodarske pa pedagoške kulture. Naj bi našel čim več dobro mislečih bralcev. Univ. prof. dr. K. Ozvald.

Sv. Avguštin.

Skoraj ves krščanski svet se letos spominja 1500 letnice sv. Avguština, zlasti katoliški znanstveni svet se z vsem veseljem pa tudi s ponosom spominja odličnega cerkvenega učenika. Evharistični kongres, ki se je letos vršil v Kartagi in je bil več ali manj v proslavo sv. Avguština. Prosvetna zveza ravno v tem času prireja proslavo tega moža. V ta namen si je nabavila poseben film, kateri nam kaže domovino sv. Avguština in Evharistični kongres v Kartagi. Film je opremljen s slovenskim besedilom in je društvom na razpolago proti zmerni odškodnini. Del filma je celo opremljen z gramofonskimi

ploščami, katera se vsebinsko krijejo s filmom. Tudi te gramofonske plošče posojujemo našim društvom.

Poleg filma nudi Prosvetna zveza v proslavo sv. Avguština serijo diapozitivov, 50 po številu, ki nam predstavljajo posamezne prizore iz življenja tega globokega misleca. Recitacije, ki so primerne k slikam, nam nudi oktoberška številka »Vigredi«; zlasti lep je Avguštinov slavospév materi Moniki ob sliki, ki nam predstavlja Avguština in Moniko v Ostiji, ob Tiberi. Zlasti sedanjí zimski čas je primeren, da se sleherno društvo s primernim jubilejem spomni tega učenika.

Društva poročajo

16. redni občni zbor Katoliškega prosvetnega društva v Dolenjem Logatecu se je vršil dne 16. marca 1930 ob 3 popoldne v prostorih društvenega doma.

Poročilo predsednika poda tov. Fr. Maček, ki omenja, da se je v preteklem letu dalo več stvari popraviti v društvu in prenoviti. Na žalost omenja tudi težkoče, ki so se pojavljale, posebno radi godbe, ker ni mogla z dobrim uspehom delovati radi slabega kapelnika.

Poročilo tajnika poda tov. Pečkaj Anton. Društvo šteje približno 50 moških članov in 160 ženskih članic, a prav točno ne morem podati, ker še nisem prejel seznamov o pobiranju članarine.

Dopisov je prejelo 24, a odposlalo 26. Imelo je tudi eno skioptično predavanje.

Poročilo blagajnika poda tov. Pečkaj, ker je tov. Kralj odsoten.

Stanje blagajne. Prejemkov je bilo v poslovnem letu 37.814 Din 55 par, izdatkov 37.814 Din 55 par, skupni dolg se je še nahajal 31. decembra 1929 21.873 Din 55 par.

Poročilo pregledovalcev računov poda tov. Avgust Maček.

Pregledala sva tajniško knjigo ter jo našla v najlepšem redu. Blagajniško knjigo našla tudi v redu, toda v red jo je spravil tov. tajnik, vsled česar izrekam, da se dosedanjemu blagajniku ne da absolutorij, ker je svojo funkcijo v zadnjem času zanemarjal in zlorabljal v svojo korist, kar je sicer dolžan poravnati. Drugo našla vse v redu. Pregledala še nisva blag. knjige godb. odseka, ker ni bilo še vse v redu, a zato jamčiva, da še storiva.

Predlagam obč. zboru, da se da odboru absolutorij.

Poročilo knjižničarja poda namesto tovariša Kavčič-a, ker je službeno zadržan tov. Skvarča.

Knjižnica šteje 347 knjig, kar je seveda zelo malo v primeri s prejšnjimi leti. S tem se na žalost vidi, da je premalo zanimanja od strani članov za čitanje dobrih knjig.

Denarja za izposojnino se je nabralo Din 162.— Za popravo in nabavo novih knjig se je izdalo Din 205.—

Torej se knjižnica iz tako malih prispevkov ne more razširiti. Zato se priporoča, da segajte po dobrih knjigah.

Poročilo dram. odseka poda tovarišica Poldi Mihevc.

Vprizorilo se je v pretečenem letu 12 predstav in sicer 6 dram in 6 veseloiger, Miklavžev večer in zabavni večer na pustno nedeljo.

Pri vseh predstavah je nastopilo do 180 igralcev in če bi bilo povprečno za vsako prestavo najmanj 8 skušenj, bi bilo tedaj vseh do 100. S tem se lahko reče, da so bili igralci eno tretino leta vsak večer v društvu zaposleni.

Bilo je 20 sej in sestankov za razdeljevanje vlog. Moram reči, da je dram. odsek mnogo delal na prosvetnem polju.

Poročilo godbenega odseka podasta tov. Franc Jerina in Martin Maček.

Poročata, kakor je že vsem znano so mnogo delali, kakor drugod, tako tudi doma, toda kriza v odseku vlada ta, ker ni pravega in stalnega kapelnika, vsled česar ovira do napredovanja, do uspehov.

Zasluzena čast. K 10letnici obstoja Katol. prosvetnega društva odnosno katoliškega gibanja v Hrastniku sploh, je primerno, da se vsaj z nekoliko vrsticami spomnimo onih mož, ki so upali v

najtežjih razmerah pričeti delo na katoliško prosvetnem, verskem, karitativnem in gospodarskem polju, in to v rudarskem revirju, kjer je bujno cvetelo socialdemokračsko (svobodomiselno) nazoranje in je bilo nevarno pokazati drugačno mišljenje.

Da se je prebudila katoliška zavest, gre zasluga ustanovitelju Kat. prosvetnega društva takratnemu rudniškemu zdravniku, sedaj predstojniku higijenskega zavoda v Ljubljani dr. Ivo Pircu, ki je par mesecev služboval v Hrastniku ter se zavzel za to, da se je ustanovilo Kat. prosvetno društvo (oktobra 1. 1920). Drug tak mož, ki je nadalje vodil in še vodi katoliško gibanje, je brezdvomno prvi dolgoletni predsednik društva (od 1. 1920. do 1929.) Janko Arnšek, ki je dal pobudo za ustanovitev še raznih drugih organizacij, kakor ljudske posojilnice, konzumne zadruga, Vincencijeve konference, Krekove mladine in Stokovne zveze rudarjev. Največjo zaslugo pa si je pridobil s tem, da je oživotvoril akcijo za postavitve cerkve Kristusa Kralja in dosegel, da je dobil Hrastnik (dec. 1929) duhovnika (Alojza Zalarja), ki opravlja službo božjo začasno v zasilni kapeli v Logarjevi dvorani.

Kdor pozna hrastniške razmere, ta ve, da je bilo treba premagati mnogo težav ter se poleg snovanja raznega dela boriti še z raznimi predsodki in braniti pred nasprotniki.

Zato čast, komur čast!

Vsebina: Naša domovina. Silvestrov večer. V. Vodušek: Sveti večer. Zimski večer na tujem. Kolednica. K. Meško: Ob zadnjem listu stenskega koledarja. Slovo starega leta. Pozdrav novemu letu. R. Silvester: Vesela novoletnica. Sreča (novoletni prizor). Zbornik socialnega dela. Sv. Avguštin. Društva poročajo.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.

KAZALO.

Delovanje Prosvetne zveze v Mari- boru	1	Kino odsek. Filmski kongres bel- gijskih katolikov	59
V. Z.: Svetovna konferenca za vzgo- jo odraslih	4	J. Šedivy: Poljska katoliška mladinska organizacija	61
Dr. A. V.: Ljudska knjižnica 5, 28, 66, 91		Pravila Sportnega in družabnega kluba »Trata« v Ljubljani	63
P. D.: S. K. Z. zveza	8	Društvo sv. Vojteha med Slovaki	64
I. P.: Kino odsek — Zvočni film	8	Prosvetna zveza v Ljubljani	65
I. P.: Koliko je kinogledališč?	10	Kaj pa drugod?	66
Kamniško prosvetno okrožje	11	Občni zbor Prosvetne zveze dne 23. oktobra 1930	69
F. T.: Društveni večer sv. Jožefa	11	Prosvetno delo Radio Ljubljana od 15. okt. 1929 do 15. okt. 1930	71
Nova ljudska opereta	14	Osrednja knjižnica Prosvetne zveze v Ljubljani	72
Potovanja v l. 1930.	14	Zveza ljudskih knjižnic	72
V. Z.: Radio Ljubljana	15, 25,	Poročilo kino odseka	73
Občni zbor prosvetne centrale v Ce- lovcu	17	Ljudski oder	73
F. T.: Prosvetni večer za maj	18	S. k. ženska zveza	74
Ženski odsek	21	Pevska zveza	75
Kino odsek. Preobrat v filmski in- dustriji	22	H. B.: Film v luči mladinske vzgoje Odborom sporočamo	77 78
Zakon o zaščiti avtorske pravice	26	Miklavžev večer. (Snov za spored.)	81
Dramatični odsek. Zaščita avtor- skih pravic	27	Sveti Nikolaj in Jezušček	81
Društva poročajo	32, 79	Tri pesmi o sv. Nikolaju	82
Dr. J. Pogačnik: Višji naš Pastir, pozdravljen!	33	Prošnja sv. Miklavžu. (Primerna za otroški zbor.)	82
Dr. I. Pregelj: V Bogu živiš	37	Pozdrav sv. Miklavžu	83
Vsem društvom!	37	Nagovor sv. Miklavža	83
V. V.: Svojemu škofu, ki je dopol- nil 80 let	38	Miklavž prihaja (Pogovor v treh.)	84
P. Krizostom: Veselo čebljanje na- ših malčkov. Ob 80letnem jubi- leju škofa dr. A. B. Jegliča	39	Ko pride sv. Miklavž. (Prizor.)	84
Pogled na zvezdnato nebo (preda- vanje iz zvezdoslovja)	42, 55	Šiba, koš in sv. Miklavž (Vesel raz- govor.)	85
Društveni večer. V čast sv. Cirilu in Metodu	45	V tretje leto našega radia. Niko Kuret	86
Hvalnica	47	Katoličani in film	88
Pesmi v čast sv. Cirilu in Metodu	48	Mohorjeva družba	89
Sv. Ciril in Metod (kratek prizor)	50	Izposojevalnica skioptičnih slik	90
Tisočletje	51	Naša domovina	93
I. P.: Ideja v filmu	54	Spored akademije na drž. praznik	96
Vsem prosvetnim društvom!	56	Spored Silvestrovega večera	96
Naš pokrovitelj	56	Sreča (novoletni prizor)	99
Prof. Ivan Mazovec	58	Zbornik socialnega dela	101
		Sv. Avguštin	102
		Društva poročajo	102

